

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. oktobra 1879.

Obseg: Kaj naj dajemo goveji živini, da se je ne prime kuga? — Shod vinorejcev in vinska razstava na Dunaji. (Dalje.) — Gospodarske novice. — Delitev premij za konje v Postojni na Notranjskem, v Šentjerneji na Dolnjskem in v Kranji na Gorenjskem. — Poročilo o učiteljskih zborih v Ljubljani 25. septembra. (Dalje.) — Taaffe in Schmerling. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kaj naj dajemo goveji živini,
da se je ne prime kuga?

To vprašanje mi je došlo uže od več skrbnih gospodarjev na Kranjskem in Štajarskem, kjer razsaja ta bolezen in se čedalje bolj širi. Tako vprašanje je res prav naravno od gospodarjev, ki ne poznajo bistva te bolezni, od katerih se pa tudi zahtevati ne more, da bi jo poznali, ker niso zdravniki.

S kratko besedo tedaj na gori navedeno vprašanje odgovorjam gospodarjem tako-le: **Prav nič ni treba zdravi živini dajati, ampak streže naj se jej po navadi, kakor umna živinoreja veléva, in opusti vsako zdravilo.**

Čudil se bo marsikdo temu odgovoru, ki odbija vsako zdravilo o bolezni, ki je vendar najhuja med vsemi govejimi in je uže na sto in sto milijonov goved pomorila, kar se je prvokrat leta 1709. iz Tartarije v srednji Aziji čez Moskvo zanesla na Poljsko, od tod preko Podolije in Besarabije na Hrvaško, od tod pa v Dalmacijo; dalmatinski živinotržci pa so na cesti v Padovo na Laškem popustili za kugo bolnega vola, ki ni mogel naprej; tega vola je pastir kanonika grofa Boromea v njegov veliki hlev vzela, ki je bil poln goved; vsa goveda so poginila tu in kuga se je potem zatrosila po vsi srednji in dolnji Italiji. Od tod je kuga romala na Francosko, v Alzacijo, Nemčijo, Holandijo, na Angleško itd. Kuga, ki se je takrat prvokrat pokazala v Evropi, je bila zdravnikom neznana, iskali so in poskušali zdraviti in prav s tem so zatrosili še le bolezni, ker zoper njo niso nobene zaprtije vpeljevali. Tako je v 3 letih od leta 1711. do 1714. poginilo goved poldrugi milijon. Od tega časa počenši se je kuga prikazala mnogokrat v Evropi, zatrosena iz Rusije in Turčije v dežele našega cesarstva. Deželo kranjsko in štajersko je večkrat huda nesreča zadela po tej ptujki. (Na Kranjskem je razsajala hudo leta 1863., 1865. in 1873.) Preračunano je, da so evropske dežele do konca preteklega stoletja nad 200 milijonov goved po tej kugi izgubile.

Te žalostne skušnje so nas učile trojno: 1) da je ta kuga ptujka, v srednji Aziji domá, in se v naših deželah nikdar nikoli prvotno ne prične, kakor tudi človeška kuga ne, — 2) da je silno nalezljiva in 3) da nobeno zdravilo zoper njo ni znano, čeravno je holandska vlada 80.000, avstrijska 30.000,

pruska pa 10.000 cekinov uže davno obljubila onemu kdor iznajde gotovo zdravilo.

Kdor tedaj hoče svojo živino obvarovati te grozne kuge, naj jo varuje, da bolezni ne naleze. Nalezljivo lastnost ima sapa in kožno hlepenje bolne živine, kakor tudi vsaka reč, katera pride od nje, kakor blato, scavnica, kri, meso, koža, parklji itd. Kužnina se pa prime tudi klaje, slame, orodja, obleke in vsake druge živine, kakor konj, oslov, prešičev, psov, maček, kuretine itd., katere same za to bolezni ne zbolijo, pa jo oddajo goveji živini. Tudi ljudje, ki so bili v dotiki z kužno živino, bolezen zatrosijo, da! celó muhe jo morejo zatrositi, če od bolne živine pridejo do zdrave. Razen goved zbolijo za to kugo edino le ovce, kar sem jaz leta 1863. v Préloki in v Zagorji s tem dokazal, da sem govejo kužnino vcepil ovcam, ki so potem za isto kugo zbolele in poginile. —

Po tem je jasno vsacemu, da se more kuga ubraniti edino le po ostrih zaprtijah mej zdravih dežel in zdravih hlevov. Vsak gospodar in vsak človek mora zdaj na Kranjskem in Štajarskem na vse strani skrbno paziti, da se ne najmanjša trohica kužnine na noben način ne zatrosi, in da zato mora vsak za se oster sleduh biti, da se nič ne zgreši, kar bi utegnulo kugo tudi po skrivnih potih zatrositi. Nasproti pa naj bode našim gospodarjem to v tolažbo, da, ako so svojo živino dobro zaprli tako, da od nikodar ne more do nje nič kužnega priti, jim bo živina zdrava ostala, čeravno krog in krog njih druga živina za to kugo cepa!

Ta skušnja naj pa velja dalje gospodarjem in vsacemu domoljubu kot sveta zapoved, da natanko ubogajo vse ukaze c. k. deželne vlade, ker en malomarnež ali en slepar lahko celi deželi nakoplje strašno nesrečo! Gospodje župani! vi pa še posebno stojite na straži proti tej pošasti. Dr. Jan. Bleiweis.

Shod vinorejcev in vinska razstava
na Dunaji.

Poroča prof. Povše.

(Dalje.)

Najobširniša bila je razprava o tretji točki programa: Kaj prav za prav je umetno vino?

Ali se nahaja v Avstriji obrtnija umetnega ponarejevanja vin in katere postave bi bile o slučaju te obrtnije v obrambo vinoreje in vinske kupčije prav potrebne?